

SXEDIO.90B

24.11 1938: Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΣΕΡ ΡΙΤΣΜΟΝΤ ΠΑΛΜΕΡ ΠΑΙΡΝΕΙ ΜΕΤΡΑ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΩΝ ΓΙΑ ΧΑΡΗ ΤΗΣ ΥΣΤΕΡΟΦΗΜΙΑΣ ΤΟΥ ΚΑΘΩΣ ΕΤΟΙΜΑΖΤΑΙ ΝΑ ΦΥΓΕΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Στις αρχές του **1938** ο Κυβερνήτης Σερ Ρίτςμοντ Πάλμερ είχε αποφασίσει ότι ήταν καιρός, πριν φύγει από την Κύπρο να πάρει μερικά πραγματικά ωφέλιμα υπέρ των γεωργών, προφανώς για την υστεροφημία του.

Οι γεωργοί ήταν πραγματικά καταχρεωμένοι στους τοκογλύφους και τις τράπεζες για πολλές δεκαετίες.

Πολλοί από τους γεωργούς είχαν χάσει τεράστιες περιουσίες είτε γιατί όντες αναλφάβητοι είχαν υπογράψει γραμμάτια που πολλές φορές δεν γνώριζαν τι πρόβλεπαν και άλλοι, ενώ πλήρωναν τις δόσεις τους δεν τους αφαιρούνταν με αποτέλεσμα να εξωφλούν τα χρέη τους στους τοκογλύφους και δύο και τρεις φορές και από την άλλη χρωστούσαν και πάλι την αξία του δανείου που είχαν συνάψει.

Πολλοί είχαν συρθεί στα δικαστήρια και οι περιουσίες τους, κυρίως κτήματα ή σπίτια έβγαιναν στο σφυρί (Ντελάλι) ή κατάσχονταν από τους δανειστές.

Το Φεβράρη του **1938** έφθασε στην Κύπρο ο επιθεωρητής της γεωργικής τράπεζας του Λονδίνου Μακίμ προς διευθέτηση δανείου προς την γεωργικήν τραπεζα της Κύπρου μέσω εμπορικών τραπεζών και για παραχώρηση στους γεωργούς μακροχρόνιων δανείων μέχρι **20** χρόνων, με τόκο μέχρι **8%**.

Στην ουσία πολλά από τα δάνεια δεν θα ήταν νέα, αλλά η Τράπεζα θα έπαιρνε στα χέρια της τις υποθήκες των γεωργών που είχαν κάμει στις συνεργατικές και η ίδια θα παρέτεινε τη λήψη των χρεωστικών γραμματίων.

Για διευθέτηση των χρεών ο Πάλμερ ετοίμασε Νομοσχέδιο, το οποίο δημοσίευσε το Νιόβρη του **1939** και εγκρίθηκε αργότερα στις **10** Απριλίου, **1940** σαν ο

Νόμος **12** του χρόνου αυτού.

Σύμφωνα με το νόμο η αποικιακή Κυβέρνηση θα επενέβαινε προς διευθέτηση των οφειλομένων χρεών μέσω Συμβουλίου που θα αναλάμβανε να μελετήσει την κάθε περίπτωση ξεχωριστά, αφού οι ενδιαφερόμενοι υπέβαλλαν αίτηση σ' αυτό που ονομάστηκε συνέδριο αγροτικών χρεών.

Το Συμβούλιο θα είχε την εξουσία να συμβιβάζει χρεώστη και δανειστή και σε ορισμένες περιπτώσεις να προβαίνει και σε μείωση του χρέους μέχρι και **30%**.

Επίσης θα μπορούσε να καθορίζει την αποπληρωμή του χρέους με ετήσιες δόσεις μέχρι **15** χρόνου και στον υπολογισμό της αποπληρωμής του θα λαμβανόταν υπόψη η ικανότητα του οφειλέτη να πληρώσει το χρέος, οι δαπάνες συντήρησης του και της οικογένειάς του, οι δαπάνες καλλιέργειας των κτημάτων του και άλλες υποχρεώσεις του.

Το Νομοσχέδιο δημοσιεύθηκε το Νιόμβρη του **1938** και σε συνοδευτική έκθεση του Προσωρινού Γενικού Εισαγγελέα Ν. Πασχάλη, ("Ελευθερία" **24** Νοεμβρίου **1938**) αναφερόταν:

"Ο Οικονομικός Επίτροπος Σερ Ράλφ Οουγκτεν στις παραγράφους **245, 246** και **247** της έκθεσης του για τη δημοσιονομική κατάσταση και τις οικονομικές πηγές της Κύπρου προέβη στις ακόλουθες συστάσεις:

1. Οτι πρέπει να θεσπισθεί νομοθεσία σύμφωνα με την οποία θα καθιερυθούν ειδικά έκτακτα δικαστήρια ή Επιτροπές προς διερεύνηση υποθέσεων που αφορούν αγροτικά χρέη.

2. Οτι για την υποβολή σχετικής αίτησης το έκτακτο δικαστήριο ή επιτροπή θα καλέσει όπως υποβληθούν όλες οι υφιστάμενες αξιώσεις εναντίον της περιουσίας του οφειλέτη, μόλις δε ληφθούν τα στοιχεία αυτά θα προβαίνει σε έρευνα, η οποία θα έχει διπλό αντικείμενο, δηλαδή α) το οφειλόμενο ποσό, και β) την περιουσία και το εισόδημα του οφειλέτη.

3. Οτι το έκτακτο Δικαστήριο ή επιτροπή αφού

εύρει το συνολικό ποσό του οφειλομένου χρέους προς όλους τους δανειστές ως και την περιουσία του οφειλέτη και το πιθανόν εισόδημα του θα προχωρήσει σε συνεννόηση με το ενδιαφερόμενα πρόσωπα σε καταναγκαστική διευθέτηση προς τον σκοπό του να φθάσει σε ποσό το οποίο να μπορεί να πληρώσει ο οφειλέτης με τόκο **8%** σε ίσες ετήσιες δόσεις που εκτείνονται για περίοδο που δεν υπερβαίνει τα **20** χρόνια.

4. Οπως στο έκτατο διακοστήριο ή επιτροπή παρασχέθηκε εξουσία στο να ελαττώσει το χρέος, κεφάλαιο δηλαδή και συσσωρευμένους τόκους μέχρι ποσού, το οποίο να μπορεί να εξοφληθεί κατά τον ανωτέρω τρόπο, αφού γίνει η δέουσα παραχώρηση για τις δαπάνες που απαιτούνται προς συντήρηση του οφειλέτη και της οικογένειάς του υπό τον όρο όμως όπως η ελάττωση του χρέους να υπερβεί το ένα τρίτο του κεφαλαίου και των συσσωρευμένων τόκων χωρίς τη συγκατάθεση του δανειστού, και,

5. Οπως εάν ο δανειστής δεν συμφωνεί σε περαιτέρω ελάττωση, που υπερβαίνει το ένα τρίτο του χρέους είτε όσον αφορά μείωση του κεφαλαίου είτε όσον αφορά υποβιβασμό του τόκου σε τρόπο ώστε να καταστεί δυνατή ή με ετήσιες δόσεις αποπληρωμή του χρέους σε **20** χρόνια, τίποτε δεν είναι δυνατόν να γίνει πλέον προς χρεωλυτική εξόφληση του οφειλέτη αποδεικνυόμενου απελπιστικά αναξιόχρεου και να μη υπάρχει καμιά άλλη ανακούφιση που να δύναται να παρασχεθεί σε αυτόν παρά μόνο δια του δικαστηρίου των πτωχεύσεων.

Ο σκοπός του Νομοσχεδίου συνεχίζει η έκθεση του Προσωρινού Γενικού η Εισαγγελέα είναι να παράσχει τα μέσα πραγματοποίησης των ανωτέρω συστάσεων του Οικονομικού Επιτρόπου με εξαίρεση τέτοιων τροποποιήσεων, επεκτάσεων και περιορισμών, επεκτάσεων και περιορισμών τους οποίους ενδεικνύουν οι συνθήκες που επικρατούν σήμερα και των αγροτικών χρεών στην Κύπρο.

Παρ' όλον ότι το Νομοσχέδιο εμφανίζεται πάνω από την υπογραφή μου και παρ' όλον ότι είμαι έτοιμος

να αποδεχθώ πλήρη ευθύνη για τις πρόνοιες σε αυτό, είναι ορθό να αναφερθεί ότι τα διάφορα αυτά άρθρα, όπως αυτά εμφανίζονται υπό την παρούσα του μορφή είναι αποτέλεσμα:

α) των συστάσεων, που έγιναν από την ειδική επιτροπή που καθιδρύθηκε από τον Κυβερνήτη και διατελεί υπό την προεδρία του αποικιακού γραμματέα.

β) των συζητήσεων, οι οποίες έγιναν σε διάσκεψη που έγινε στο υπουργείο των αποικιών και της οποίας μετέσχαμε ο Αποικιακός Γραμματέας και εγώ όταν βρισκόμαστε σε άδεια στο Λονδίνο, και

γ) των εισηγήσεων οι οποίες έγιναν μετά την εξέταση του νομοσχεδίου από τον υπουργό Αποικιών και τους νομικούς του συμβούλους.

Προβλέπεται ότι υπό το φως εποικοδομητικών σχολίων τα οποία δυνατόν να γίνουν από τον τύπο και τα πρόσωπα εκείνα, τα οποία επηρεάζονται από το Νομοσχέδιο, αυτό είναι δυνατόν να υποστεί και άλλες τροποποιήσεις, σε σχέση με θέματα, τα οποία δεν θα έθιγαν τις κεφαλαιώδεις αρχές, στις οποίες βασίζεται το Νομοσχέδιο.

Συμπληρωματικά προς το Νομοσχέδιο αυτό παρασκευάζονται ήδη δύο άλλα νομοθετικά μέτρα, δηλαδή νομοσχέδιο με το οποίο τροποποιούνται οι περί πολιτικής δικονομίας νόμοι του **1885-1934** και Νομοσχέδιο που αναφέρεται στην υποθήκευση κινητών (συπεριλαμβανομένων καρπών γης). Ο σκοπός του πρώτου μέτρου είναι να αφομοιώσει το άρθρο **14** των περί πολιτικής δικονομίας νόμων το οποίο αναφέρεται στα περιουσιακά αντικείμενα οφειλέτη τα οποία δεν υπόκεινται σε κατάσχεση προς τις πρόνοιες του άρθρου **27 (3) (β)** του παρόντος Νομοσχεδίου,

Ο σκοπός του δευτέρου νομοθετικού μέτρου είναι να παράσχει σε οποιονδήποτε μέλος της συνεργατικής Πιστωτικής Εταιρείας το μέσο για να επιτύχει δάνειο από την εταιρεία υποθηκεύοντας κινητά ως ασφάλεια για την αποπληρωμή του δανείου".

Το Νομοσχέδιο συζητήθηκε ευρέως μια και αποτυγλούσε σημαντικό Νομοθέτημα και επηρέαζε τη ολότητα σχεδόν του Κυπριακού λαού και δημοσιεύθηκε

τελικά στην επίσημη εφημερίδα της Κυβέρνησης στις
10 Απριλίου 1940.